

Björn Åsberg
Region Ytterstad
Tel 508 260 08
bjorn.asberg@gfk.stockholm.se

2004-05-03

Jörgen Fhølenhag
Fastighetsförvaltningen
Utvecklingsenheten
Tel: 508 26016
jorgen.fhølenhag@gfk.stockholm.se

Handläggare: Bertil Strid
Region Innerstad
Ledningen
Tel: 508 268 73
bertil.strid@gfk.stockholm.se

Dnr: 04-600-1166:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

SLK:s tjänsteutlåtande "Stadens upphandling som ett medel för att motverka diskriminering" Remiss

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden beslutar att som yttrande över SLK:s tjänsteutlåtande till kommunstyrelse överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

SAMMANFATTNING

Den 19 juni 2002 godkände kommunstyrelsen ett förslag till anti-diskrimineringsklausul som utarbetats av stadsledningskontoret. Den innebär att i de fall staden har tecknat ett avtal med en leverantör som bryter mot diskrimineringslagstiftningen finns möjlighet för staden att häva avtalet

S

om detta står i proportion till brottet. Rätten till hävning av avtalet förutsätter dock att leverantören först blivit dömd för brott mot diskrimineringslagstiftningen och att denna dom vunnit laga kraft. Detta är en brist som medför att klausulen sällan kan komma till användning då stadens avtal i de flesta fall lär hinna löpa ut innan brottet behandlats i alla instanser och domen vunnit laga kraft.

I stadsledningskontorets förslag till utvecklad antidiskrimineringsklausul har kravet på lagakraftvunnen dom som förutsättning för hävningsrätt tagits bort. Detta har skett i syfte att utöka stadens handlingsutrymme och göra det möjligt för staden att begära en förklaring när fall av diskriminering uppdagas.

Gatu- och fastighetskontoret föreslår att en utvecklad antidiskrimineringsklausul införs enligt stadsledningskontorets förslag.

För att få avsedd effekt med den föreslagna antidiskrimineringsklausulen krävs även en operativ rutin för kontroll och uppföljning av det enskilda uppdraget. Denna bör tas fram genom stadsledningskontorets försorg och ingå i redovisningen till kommunstyrelsen. Rutinen bör därefter inarbetas i den särskilda informationsfolder där klausulens syfte och funktion m.m. kommer att utvecklas, och som nämnderna kan bifoga till förfrågningsunderlaget vid upphandling.

Uppkommer fall av misstänkt diskriminering är det gatu- och fastighetskontorets uppfattning att eventuella åtgärder som bedöms leda till hävande ska biträdas av juridiska avdelningen. Gatu- och fastighetskontoret föreslår vidare att en uppföljning av tillämpningen av antidiskrimineringsklausulen görs efter förslagsvis två år. Stadsledningskontoret samordnar denna uppföljning för staden.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat SLK:s tjänsteutlåtande "Stadens upphandling som ett medel för att motverka diskriminering" för yttrande senast den 21 juni.

Stadsledningskontorets förslag sammanfattas enligt följande.

Den 19 juni 2002 godkände kommunstyrelsen ett förslag till antidiskrimineringsklausul som utarbetats av stadsledningskontoret. Den innebär att i de fall staden har tecknat ett avtal med en leverantör som bryter mot diskrimineringslagstiftningen finns möjlighet för staden att häva avtalet om detta står i proportion till brottet. Rätten till hävning av avtalet förutsätter dock att leverantören först blivit dömd för brott mot diskrimineringslagstiftningen och att denna dom vunnit laga kraft. Detta är en brist som medför att klausulen sällan kan komma till användning då stadens avtal i de flesta fall lär hinna löpa ut innan brottet behandlats i alla instanser och domen vunnit laga kraft.

I stadsledningskontorets förslag till utvecklad antidiskrimineringsklausul har kravet på lagakraftvunnen dom som förutsättning för hävningsrätt tagits bort. Detta har skett i syfte att utöka stadens handlingsutrymme och göra det möjligt för staden att begära en förklaring när fall av diskriminering uppdagas. Även om stadens beställarfunktioner i praktiken skulle bestämma sig för att alltid avvakta en fällande dom bör detta rekvisit inte skrivas in i avtalen. Det sänder fel signaler och riskerar därigenom att motverka klausulens preventiva syfte.

Stadsledningskontoret föreslår att nämnderna skall använda sig av nedanstående klausul som antidiskrimineringsklausul.

§ 1. Leverantören skall följa vid varje tillfälle gällande antidiskrimineringslag. De lagar som f.n. avses är artikel 141 EU-fördraget, 16 kap. 9 § brottsbalken, jämställdhetslagen (1991:433), lagen (1999:130) om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, lagen (1999:132) om förbud mot diskriminering i arbetslivet av personer med funktionshinder och lagen (1999:133) om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning, lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan samt lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering.

§ 2. Leverantören är under avtalstiden skyldig att på begäran av den upphandlande enheten skriftligen redovisa de åtgärder, upprättade planer m.m. som vidtagits med anledning av förpliktelserna i § 1. Uppgifterna skall redovisas till staden en vecka efter begäran därom om inte annat överenskommit i det enskilda fallet.

§ 3. Leverantören skall, om denne använder underleverantör för tjänstens eller del av tjänstens utförande, i sina kontrakt med denne ålägga underleverantören den skyldighet som anges i § 1 ovan. Leverantören svarar gentemot den upphandlande enheten för underleverantörers brott mot antidiskrimineringslagarna i § 1. Leverantören skall också tillse att den upphandlande enheten på begäran kan ta del av underleverantörs åtgärder, planer m.m. i enlighet med § 2.

§ 4. Eftersom det är av mycket stor betydelse för den upphandlande enheten att dess leverantörer lever upp till grundläggande demokratiska värderingar skall ett brott mot förpliktelserna i §§ 1-3 anses utgöra ett väsentligt kontraktsbrott. Den upphandlande enheten äger därför rätt att häva avtalet om leverantören, eller dennes underleverantör, bryter mot villkoren i §§ 1-3. Avtal skall emellertid inte hävas om leverantören omedelbart vidtar rättelse eller andra åtgärder i syfte att uppnå efterlevnad av de i § 1 nämnda lagarna eller om överträdelsen anses som ringa.

Förslaget till antidiskrimineringsklausul bör i enlighet med uttalandet i förarbetena LOU tillämpas vid upphandlingar av tjänster, bygg- och anläggningsentreprenader och vid upphandlingar av ”blandade” kontrakt,

d v s kontrakt som innefattar inslag av både tjänste- och varuupphandling eller bygg- och anläggningsarbete i kombination med varuupphandling

Vidare bör avtalsrelationen ha viss varaktighet för att klausulen skall användas vid upphandling. När det gäller korta kontraktsförhållanden (mindre än 6 månader) är det givetvis också angeläget att motverka diskriminering, men mot bakgrund av de i många fall begränsade kontroll-möjligheterna är det tveksamt med långtgående krav i dessa fall.

Förslaget till en utvecklad klausul innehåller en skyldighet för stadens avtalsparter att på stadens begäran skriftligen redovisa de åtgärder, upprättade planer m.m. som vidtagits med anledning av förpliktelserna i gällande antidiskrimineringslagar. Uppgifterna skall redovisas till staden en vecka efter begäran därom om inte annat överenskommit i det enskilda fallet. Syftet med denna skyldighet är inte att staden skall ta på sig det uppdrag som enligt lag tilldelats statliga myndigheter, utan att skapa möjligheter till diskussion samt ge förutsättningar till uppföljning av leverantörernas antidiskrimineringsarbete. Uppföljningen av antidiskrimineringsklausulen föreslås hanteras inom ramen för ordinarie avtalsuppföljningar och samverkansmöten.

Gatu- och fastighetskontorets förslag/synpunkter

Gatu- och fastighetskontoret delar stadsledningskontorets uppfattning att det är av väsentlig betydelse att Stockholms stad arbetar aktivt för att motverka att människor särbehandlas p.g.a. kön, etnicitet, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, ålder m.m. Genom att tillämpa en antidiskrimineringsklausul vid stadens upphandlingar skickas en tydlig signal till alla potentiella leverantörer/entreprenörer att de som vill göra affärer med Stockholms stad måste dela dessa grundläggande demokratiska värderingar.

Mot bakgrund av detta föreslår gatu- och fastighetskontoret att en utvecklad antidiskrimineringsklausul införs enligt stadsledningskontorets förslag.

Stadsledningskontoret beskriver de juridiska överväganden som kan uppstå om upphandlande enhet avser häva avtal på grund av diskriminering innan dom vunnit laga kraft. Stadsledningskontoret konstaterar att avsikten med antidiskrimineringsklausulen inte i första hand är att häva avtal utan att förmå leverantörer att vidta åtgärder för att förebygga och motverka diskriminering. Klausulen ger en tydlig signal om frågans vikt samt understryker möjligheten att föra upp frågan på agendan vid avtalsuppföljning m.m.

För att få avsedd effekt med den föreslagna antidiskrimineringsklausulen krävs även en operativ rutin för kontroll och uppföljning av det enskilda uppdraget. Denna bör tas fram genom stadsledningskontorets försorg och ingå i redovisningen till kommunstyrelsen. Rutinen bör därefter inarbetas i den särskilda informationsfolder där klausulens syfte och funktion m.m. kommer att utvecklas, och som nämnderna kan bifoga till förfrågningsunderlaget vid upphandling.

Uppkommer fall av misstänkt diskriminering är det gatu- och fastighetskontorets uppfattning att eventuella åtgärder som bedöms leda till hävande ska biträdas av juridiska avdelningen. Gatu- och fastighetskontoret föreslår vidare att en uppföljning av tillämpningen av antidiskrimineringsklausulen görs efter förslagsvis två år. Stadsledningskontoret samordnar denna uppföljning för staden.

SLUT